

ELS DIBUIXOS ANIMATS COM A EINA DIDÀCTICA A L'AULA

Guia didàctica per al tractament de l'audiovisual
i l'alimentació a les aules d'Educació Primària

Cicle Mitjà

Aquesta guia ha estat possible gràcies a la col·laboració de Clara Roquet, Clàudia Sánchez, Helena Pérez, Hernán Castellanos, Jùlia Hurtado, Marta Sala i Teresa Creus.

ELS DIBUIXOS ANIMATS COM A EINA DIDÀCTICA A L'AULA

ABANS

1. AVALUACIÓ INICIAL SOBRE ELS CONSUMS MEDIÀTICS HABITUALS DE L'ALUMNE.
2. CONFECCIÓ D'UN QÜESTIONARI que els alumnes poden omplir a l'ordinador individualment.
 - a. Quins dibuixos animats veus més sovint?
 - b. Quan els veus estàs sol/a?
 - c. Quin és el personatge que més t'agrada?
 - d. Acostumes a parlar amb algú dels dibuixos animats que veus?
 - e. On veus aquests dibuixos animats que més t'agraden?
 - a la TV? al cinema? a l'ordinador? a la play?
3. ORIENTACIONS GENERALS PER ALS MESTRES:
 - a. Els dibuixos animats són materials d'entreteniment que eduquen, per la narració, uns determinats valors i normes de conducta en els infants.
 - b. Les narracions mostren com a normals i ben acceptades per la societat les conductes que apareixen.
 - c. Que no els forcin a veure res que ells no vulguin o no hi estiguin avesats. Si no veuen dibuixos que nosaltres proposem, que facin els exercicis sobre el programa que veuen habitualment.
4. PRÈVIA SESSIÓ INFORMATIVA, PRESENCIAL O VIRTUAL, AMB LES FAMÍLIES:
 - a. Exposar que tractarem el tema de l'alimentació.
 - b. Els informarem de la importància que volem donar a la TV ja que creiem que influencia els infants donant per bones conductes que sovint no ho són.
 - c. Explicarem la recerca que s'ha fet i mostrarem la importància de veure uns o altres dibuixos.
 - d. Orientarem als pares en la lectura conscient del programa audiovisual.
 - e. Procurarem que hi hagi un debat sobre els diferents principis que tenen a casa: Prohibeixen veure alguns pro-

grames? Creuen que cal prohibir?

Caldria arribar a la idea que el que hem de fer és reflexionar i ajudar els infants, que siguin ells qui aprenguin a triar programes pels criteris que tenen i no per altres motius (modes, horari, etc). Hem d'arribar a aquesta idea, però no imposar-la.

f. Demanarem la seva col·laboració per tal que, durant una setmana, estiguin pendents d'allò que veuen els seus fills i reflexionin amb ells sobre el que veuen amb el principi de deixar-los descobrir els continguts que nosaltres proposarem a l'aula.

g. Emfatitzarem que centrarem la nostra lectura conscient en el tema de l'alimentació.

h. Amb els més petits hauran d'escriure ells les observacions fetes a casa.

OBJECTIUS

1. Donar als infants l'oportunitat de desenvolupar competències per a ser lectors crítics i selectius de les imatges que veuen.
2. Fer dels mitjans de comunicació una eina didàctica útil a les aules, per l'aprenentatge del llenguatge i dels valors (en aquest cas sobre l'alimentació i els seus hàbits més saludables).
3. Prendre consciència dels missatges subliminals que ens arriben i modifiquen les nostres conductes de manera completament enganyosa en alguns casos.
4. Desvetllar en les famílies la preocupació per la influència subtil dels continguts dels materials audiovisuals a que se sotmeten els infants.
5. Portar el debat sobre els mitjans a les aules, a les AMPAS, on calgui. Arribar a presentar propostes o queixes als mitjans o als seus responsables.
6. Saber què estem mirant. Documentar el material televisiu que es mira a la casa. Títol de la sèrie, nombre de capítols que té, nacionalitat d'origen, crèdits: director i personatges més importants. Categoria pel que fa als espectadors: infantil, d'adults (acció, drama...).

ACTIVITAT 1 Observació i comparació setmanal

Aquesta activitat consta de tres fases que presenten una mateixa estructura però treballen diferents àmbits.

Cada una d'elles comença per una observació; tot seguit, a partir del que s'ha observat, es completa una fitxa que l'alumnat utilitzarà per a una reflexió posterior.

L'objectiu principal és que els nens i nenes aprenguin les característiques d'una dieta equilibrada tot fent referència a la piràmide alimentària, amb l'ajuda de mitjans audiovisuals.

La primera observació es farà amb un audiovisual a classe per tal que el mestre pugui orientar els nens i nenes a l'hora d'omplir la fitxa.¹

Per a la segona observació s'aconsella la implicació de mares i pares, ja que es tracta que cada infant analitzi els continguts alimentaris d'una de les sèries —de dibuixos animats— que mira habitualment.

A la tercera fase, els nens i nenes han d'omplir la fitxa basant-se en la seva pròpia alimentació.

Després de cada observació s'ha de completar la fitxa, que en els tres casos presenta els mateixos ítems per tal de facilitar la comparació entre elles al final de la setmana.

ACTIVITAT 2 Observació de continguts subliminars

L'anàlisi dels elements audiovisuals permetrà un treball transversal de la dieta.²

L'objectiu final és que els nens i nenes prenguin consciència dels missatges que reben sense adonar-se'n de la televisió.

¹ D'aquesta manera l'alumnat tindrà les eines i els conceptes bàsics per treballar a casa les següents fases. És important que aquest audiovisual sigui una producció creada a propòsit de l'activitat, per assegurar la neutralitat del producte i evitar discrepàncies amb l'educació dels pares. Prioritàriament, aquest audiovisual hauria de narrar l'alimentació d'un personatge de ficció al llarg d'un dia.

² En aquesta activitat no es reflexiona directament sobre l'alimentació.

L'activitat consisteix en el visionat d'un audiovisual produït expressament, que es divideix en dues parts. La primera explica la importància de tots els elements de l'espai audiovisual —decorat, atrezzo, sons, diàlegs, etc.— a l'hora de proporcionar informació, que sovint l'espectador rep de manera inconscient.³

Aquí es revela la importància dels elements audiovisuals dels quals no se'n fa referència explícita i passen desapercebuts.

En la segona part de l'exercici l'alumnat visionarà una petita seqüència on apareixeran diversos referents alimentaris subliminars que proporcionaran informació sobre els hàbits del personatge.

Després del visionat el mestre conduirà un joc de preguntes, on els alumnes, repartits en diferents grups, competiran i faran palesa la seva capacitat d'observació.⁴

ACTIVITAT 3 Matemàtiques i alimentació. Percentatges i proporcions

Cada alumne ha de portar a classe de matemàtiques fotografies de tot el menjar que tinguin a casa seva.

A l'aula es formaran grups i cada grup farà un recompte dels diferents aliments classificats segons la piràmide de l'alimentació equilibrada.

Tot seguit es faran els percentatges del que representa cada tipus d'aliment sobre el total recomptat a cada grup i es compararà amb els percentatges de la piràmide. S'exposen els seus resultats: quin grup menja millor? ⁵

³ Aquest audiovisual tindrà la següent estructura: 1. En un fons blanc, l'actor recita sense matisos un diàleg; 2. Amb el mateix fons, l'actor acompanya el diàleg amb accions; 3. L'actor representa el diàleg en un espai definit però sense atrezzo; 4. L'acció es repeteix al mateix espai, però aquesta vegada amb elements d'atrezzo.

⁴ El mestre pot demanar, de manera opcional, que els nens i nenes repeteixin aquesta observació en algun producte televisiu fora de l'aula.

⁵ Demanar al mestre que apliqui tota la seva capacitat de sensibilitat, per evitar sensibilitats en els nens, sobre els seus hàbits alimentaris.

ACTIVITAT 4 Llengua i alimentació. Periodistes per un dia

Per començar aquesta activitat és recomanable que el mestre obri un bloc a Internet per a tota la classe, que servirà de suport final de l'experiència.

Un cop establerts els grups de redacció, el mestre els proposarà una entrevista a una persona gran de la família que els parli de menjar de la seva cultura que s'han perdut o s'estan perdent.

Si és possible, els nens i nenes enregistraran l'àudio d'aquesta entrevista i faran fotografies per ajudar la redacció i il·lustrar l'article. Amb aquest material, l'alumnat ha de realitzar un petit article que penjarà al blog.

D'aquesta manera es treballaran aspectes de la llengua com els diferents registres segons el grau de formalitat, el canal i la finalitat, així com diferents tecnologies de la informació i la comunicació.

Aquesta activitat ens permetrà copsar el desenvolupament per part de cada nen o nena d'una escala de valors en el tema de l'alimentació i adonar-nos de les competències adquirides per l'alumnat referides tant al seu esperit crític com a la manera de saber-lo aplicar o expressar.

1. Hi ha uns curts enregistrats pensant en les activitats que us proposem que estan penjats al *youtube* i que els podreu aconseguir des de l'espai web

<http://edumediacaat.wordpress.com/que-oferim/recerca-i-investigacio/>

2. Guia per als pares per a l'observació recordant les actituds importants i els objectius finals Lliurament de possible guia pedagògica de seguiment per les famílies.

3. LLIBRETA PER ALS NENS: Oferim un format atractiu enllestint per treballar a l'aula. No fa falta una altra cosa més que imprimir-la!

4. El Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya ofereix eines que podreu fer servir com a materials per als mestres i fins i tot per a l'alumnat. Visitant

<http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir210/index.html>

trobareu molta informació, com és el cas de la piràmide de l'alimentació saludable:

<http://www.gencat.cat/salut/depsalut/pdf/alimedi2006.pdf>